

VZPOMÍNKA NA PROF. ING. DR. ANTONÍNA JÍLKA

V 1ednu t. r. by se profesor Jílek dožil 90 let. Zdá se mi jako neuvěřitelná doba, co zemřel v červnu roku 1995 na zákeřnou chorobu. Tato vzpomínka je určena pro jeho bývalé absolventy, kterých je veliký počet (a z nichž mnozí jsou již v penzijním věku). Nebudu zde proto psát, kdo to byl Prof. Jílek a soustředím se jako jeho nejbližší spolupracovník spíše na to, co o něm známo není a co dokresluje jeho velký přínos pro ČVUT a zvláště pro obor pozemní stavby.

Roku 1948 zahájil jako suplující profesor na architektuře přednášky o speciálních konstrukcích ze železobetonu. Přitom byl asistentem na fakultě inženýrského stavitelství u Prof. Stanislava Bechyněho (později akademika) a sídlil tedy v Praze 1 na Smetanově nábřeží, kde v roce 1951 obhájil doktorát na téma mostů velkých rozpětí. Mne poznal při zkoušce z betonových konstrukcí, když zastupoval Prof. Bechyněho a vyzval mne, abych se u něho stal asistentem po příchodu z vojenské presenční služby. Tak jsem se v říjnu 1950 stal „asistentem asistenta“, jehož šéf přicházel do dejvické fakulty v podstatě jen na své přednášky. Architekti ho znali ze spolupráce, když jim ochotně zpracovával technické zprávy k projektům do vypisovaných architektonických soutěží. Měli zájem, aby měli mladého schopného pracovníka jako pedagoga i spolupracovníka přímo na fakultě. Proto vyslali tříčlennou komisi vedenou Prof. Antonínem Černým k Prof. Bechyněmu, aby jim Dr. Jílek uvolnil. A profesor Bechyně jim nevyhověl, protože ho považoval za svého nástupce. Tím ovšem způsobil, že architekti měli o Dr. Jílka tím větší zájem, a tak se v únoru 1952 stal řádným profesorem a nadále působil na fakultě v Dejvicích.

Od října 1950 vznikl na fakultě architektury nový studijní obor „konstrukční“, u jehož zrodu s ním stáli čtyři profesori: Prof. Ing. arch. O. Schmidt, Prof. Ing. arch. S. Ondřej, Prof. Ing. R. Kukač a Prof. Ing. arch. V. Krch. Prvními studenty oboru byli absolventi druhého ročníku čisté architektury, z kterých se měli během dalších dvou let stát „vysokoškolští stavitelé“. Záměr se podařil a v říjnu letošního roku by bylo možno oslavovat 55. výročí existence oboru pozemní stavby. Velká část prvních absolventů zůstala na fakultě jako asistenti a stali se z nich později profesori, např. Voldřich, Rojik, Ondroušek a Michálek. Situace byla tehdy složitá, protože chyběly studijní pomůcky (hlavně literatura). V roce 1953 se Prof. Jílek stal poprvé pedagogickým proděkanem, a tak měl možnost navrhnout a prosazovat celkový profil osnov studijního oboru, který měl později na fakultě největší počet studentů, takže se přednášelo ve třech paralelách. Významnou pozici zaujímal Prof. Jílek i při přípravě slučování fakult, k němuž došlo v roce 1960.

Podruhé byl Prof. Jílek zvolen pedagogickým proděkanem v roce 1968. Volby ve vědecké radě byly již svobodnější. Ovšem nebylo tehdy možné, aby nestraník dostal funkci pedagogické-

ho a politicko-výchovného proděkana. Vedení fakulty rozhodlo, že tuto funkci svěří Doc. Ing. Radimu Servitovi a Prof. Jílek bude proděkanem pro vědu a výzkum.

Význam profesora Jílka při utváření studijního oboru spočívá v tom, že položil základ pro vyvážené studijní osnovy a absolventi byli schopni znovu vyřešit dispoziční v určité části stavebních výkresů, vypracovat statický výpočet a navrhnout hospodárnou technologii výstavby. Přitom významný byl předmět Konstruktivní návrh, kde se studenti naučili projektovat, každý na svém zadaném objektu a byla to jakási „generální zkouška“ před diplomovou prací.

Zpětně lze Prof. Jílka zhodnotit jako zakladatele nové etapy zpracování statických výpočtů, kdy stacionární

logaritmické pravítko a používali počítačové stroje (mechanické na kličku) i elektrické a kapesní kalkulačky ne proto, aby se statické veličiny vykazovaly na větší počet desetinných míst, ale proto, že přesnější výpočet umožňoval použít celou řadu kontrol, jimiž se ověřovala správnost výpočtu. A byla to právě deformační metoda, kterou zavedl do výuky, protože splňovala i předchozí podmínky. Následující etapu vývoje metod výpočtu přineslo využívání výpočetní techniky, která dnes používá i jiné metody řešení konstrukčních soustav.

Velký význam přisouval knižním publikacím, a proto se stal vedoucím autorem pěti dílů celostátní učebnice, tří dílů Technického průvodce a celé řady technických příruček.

Nemalá byla i jeho pomoc praxi. Zmíníme zde alespoň jeho účast při stabilizaci tisíc let staré severovýchodní věže baziliky sv. Jiří na Pražském hradě, sanaci věže Národního muzea při výstavbě stanice metra Muzeum a činnost v týmu, který projektoval a pak realizoval přesun děkanského chrámu v Mostě do vzdálenosti asi 750 m.

Ve vzpomínkách absolventů figuruje Prof. Jílek jako svědomitý učitel, který je chtěl připravit do praxe tak, aby se nikdy nestali viníky stavebních poruch. Jako soudní znalec se stával svědkem neúspěchů ve stavební činnosti, které měly za následek ztrátu životů i hmotných prostředků. Proto byly zkoušky u něho poněkud přísnější než bylo obvyklé. Na závěr ještě jednu vzpomínku z účasti jako soudní znalci z arbitráže o odstranění poruch v budově dnešní Opery 2005. Ve sporu byli čtyři hlavní představitelé stavebních závodů i státní správy a každý z nich předpokládal, že mu musíme jako bývalému žákovi pomoci. A oni to byli všichni naši absolventi, ovšem z různých období.

Z vlastností Prof. Jílka je nutno jmenovat jeho skromnost, ryzí charakter a ochotu pomoci každému alespoň radou při životních komplikacích. U architektů měl jako novopečený doktor dokonce přezdívku „lékař“ – míněno lidských duší.

Prof. Ing. Václav Novák, DrSc.